

NASLOVNICA

SADRŽAJ

INTERVJU S POVODOM

KRITIKA I...

MANIFESTACIJE

↳ [ČLANCI SURADNIKA](#)

↳ Dioniz 2016.

↳ Festival lutke 2016.

↳ Mja Čorak Slavenska i Dan plesa

↳ Jarčevac 2016

↳ Dani Julija Knifera

↳ [51. Borštnikovi susreti](#)↳ [Vidović A Jučer, danas, sutra](#)

↳ UNIMA, Tolosa i San Sebastian

↳ Simpozij Virtualni prostor - suvremeni prostor

↳ STUDENTSKI ČLANCI

ESEJI

IZDAVAŠTVO

Anđela Vidović

andela.vidovic@arteist.hr

51. Borštnikovi susreti 2016.: jučer, danas i sutra

Borštnikovi su susreti najvažniji slovenski kazališni događaj gdje možemo vidjeti najbolja slovenska dramska ostvarenja u minuloj sezoni, vrijedne studentske produkcije i međunarodna gostovanja. Važnost se međunarodnih gostovanja očituje u kontekstu sve oskudnijega programa Festivala svjetskog kazališta u Zagrebu i postupnoj izolaciji koju sprječavaju Festival novoga cirkusa, Ganz novi festival te gdjekoja gostovanja u sklopu Gavellinih večeri i Dana satire.

U natjecateljskom su programu u Mariboru izvedene predstave različitih senzibiliteta i produkcijskih mogućnosti od kojih jedan slovenski dramski tekst, ujedno i klasik Slavka Gruma (1901. – 1945.), *Događaj u mjestu Gogi*, pet autorskih projekata *Republika Slovenija*, *Projektator*, *Kralj Ubu*, *Peer Gynt* i *Škola za žene po motivima Molièreove Škole za žene* te pet drama obilježenih strepnjom i/ili posljedicama velikih ratova *Glad*, *Ondina*, *Pred umirovljenjem*, *Princezine drame* i *Roza Bernd*. Osvnut ću se na tri predstave koje po mojem sudu odražavaju trenutačno stanje slovenskoga kazališta (*Kralj Ubu*), njegovu sugestivnost i kvalitetu (*Roza Bernd*) te naposljetku njegovu budućnost (*Tri sestre*).

Teror humora^[1]

SGN Drama Ljubljana: prema motivima Alfreda Jarryja, Kralj Ubu, red. Jernej Lorenci, prem 30. 1. 2016.

Najblaži bi izraz za Lorencijev^[2] autorski projekt ili antidramu bio da je protekao u znaku nesporazuma pogrešno utemeljenog na glumačkoj improvizaciji. Sva se naznaka subverzije raspršuje poput mjehurića od sapunice ulaskom u kazalište i uočavanjem neprestalnog prežderavanja oca Ubuja (Jernej Šugman). Njegov lik ne implicira nikakva značenja izvan hranjenja i seksa. Jary se temeljito narugao institucijama i vrijednostima građanske ideologije. Što, pak s druge strane, čini Lorenci? Ruga se instituciji od koje živi. U prvome je upečatljiv i uvredljiv dio improvizacije gdje se progovara o godišnjoj isplativosti, odnosno vrijednosti glumca za porezne obveznike te o njihovim osobnim nezadovoljstvima iskazanima u maniri Big Brothera. Vrijednosti se građanske ideologije izruguju u posve neukusnoj političkoj nekorektnosti simbolički najprimitivnije prikazanoj u vulgarnoj simbolici Nutelle i cmca. Jarryjev Ubu nije velika dvorska luda kakvim ga prikazuje Lorenci, nego personifikacija okrutnosti, egoizma dehumanizacije i gluposti.

Vjerujem da bi se zasigurno našlo mišljenja koji bi to dvorsko luđaštvo protumačili kao posvetu umjetničkoj fantaziji i igri, posvetu autoironijskoj umjetničkoj slobodi koje slovensko kazalište uživa i na kojem smo mu pomalo zavidni. Ostaje otvorenim do koje granice seže te slobode u Lorencijevim mnogobrojnim masnim aluzijama na slovensku stvarnost i dokud seže taj nekontrolirani, hiperbolični humor, koji bi nas mogao navesti da pomislimo kako prisustvujemo privatnoj zabavi koja bi tobože u nama trebala izazvati mučninu.

Slijepo praćenje dramskoga teksta odavno je stvar prošlosti, no prepuštanje dramaturgije komediji *dell'arte* i humoru domaćeg tipa u nekim dijelovima predstave zbilja nalikuje izživljavanju – od seksualnoga odnosa supružnika, privatnih karaoka, vrijeđanja u trumpovskoj maniri do redateljeva akta na platnu. Scenografija Branka Hojnika s lusterima i trpezom podržava tu raspojasanost igre, dok kostimografija Belinde Radulović naglašuje ukupnu vizualnu i scensku zbrku odjelima i večernjim haljinama.

Drama sućuti^[3]

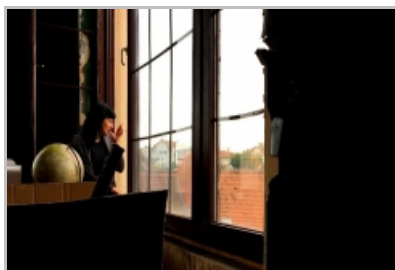
Slovensko ljudsko gledališče Celje: Gerhart Hauptmann, Rose Bernd, red. Mateja Koležnik, prem 6. 5. 2016.

Prepoznatljiva poetika i sterilna estetika Mateje Koležnik u ogoljenoj scenografiji, redukciji jezika i pokreta, jedan je od simbola modernoga slovenskog kazališta. Iako je na Borštnikovima susretima nagrađivana njezina druga predstava, *Pred umirovljenje* austrijskoga dramatičara Thomasa Bernharda, *Roza Bernd* njemačkoga dramatičara Gerharta Hauptmanna predstavlja njezin redateljski iskorak. Riječ o ansambl predstavi začudne uigranosti i emocije s naturalističkim elementima.

Izmjene raspoloženja ansambla Slovenskog ljudskog gledališča Celje u predstavi prate izmjene godišnjih doba uvrljivo dočarane skučenom scenografijom Marka Japelja. Rozina tragedija se tako približava noću ujesen s melodijom božićnih pjesama za koju je zaslužan korepetitor Simon Dvoršak. Jutro je doba otrježenja. Roza je prostodušna djevojka, ujedno i žrtva prevladavajućih društvenih konvencija – na nju se projiciraju erotske želje njezina ljubavnika Flamma (Andrej Murenc) i silovatelja Streckmanna (Igor Žužek), patrijarhalni odgoj (Bojan Umek) te pobožnost i krepost zaručnika Augusta (Aljoša Kotlak). Liza Marija Grašič sugestivno i samouvrjeno donosi na scenu finu osjećajnost i delikatnost, nevinost čija je povrijeđenost očita tek na samome kraju te nevjerojatnu strast i srčanost u izvedbi bez imalo afektiranja. Nema velikih likova u predstavi. Riječ je o malim, običnim ljudima nošenima tragičnom sudbinom. Društvo za Rozu gaji određena očekivanja koja spletom okolnosti rezultiraju neplaniranom trudnoćom, a kasnije tragedijom čedomorstva kao činom njezine trenutačne rastrojenosti i nemogućnosti pronalaska izlaska. Jedina osoba kojoj se može povjeriti jest supruga njezina ljubavnika čime tragedija samo potvrđuje vlastitu neizbježnost.

Drama je to iznimnih glumačkih dosega, ambijentalne atmosfere i dramaturgije sućuti Nike Leskovšek, koja iako napisana početkom 20. stoljeća, kada je ujedno i zadnji put izvedena u Zagrebu i Osijeku, nevjerojatno korespondira s današnjim vremenom začudne emocionalne zatvorenosti, šutnje i malograđanskoga mentaliteta.

Čehov danas^[4]

Zavod Margareta Scwarzwald & UL
AGFT: Čehov, Tri sestre, red. Maruša Kink,
prem 30. 9. 2015.

Ulaskom u mariborski Salon primijenjenih umjetnosti, ulazimo u dnevni boravak otprilike dvadesetogodišnjih Olge, Maše i Irine, i njihovih partnera. Skučeni smo jedni pored drugih. Promet na mostu ne prestaje, svjesni smo prolaznosti vremena, dima cigarete koji udišu glumci i mirisa kave kojom nas nude. Zaprepasćuje stvarnost gledanoga, kao da nismo na predstavi, nego unutra, u tečenju, razgovoru, životu i humoru. Usporedno se vodi više razgovora, zbivanja su istodobna, kao u svakodnevici uostalom, te biramo koji ćemo razgovor slušati, kojem zbivanju prisustvovati. Kostimografija je skromna, scenografija autentična. Ne iskušava se ništa veliko ni pretenciozno. Glazba nekad dolazi iz iPhonea, a nekad iz čaše, gitare, glasa i violine. Promjene se ne žele. Prevladava posvemašnja opuštenost i melankolija, koju prekida povremeno seljenje s glumcima iz jedne prostorije i drugu. U osuvremenjivanju Čehova ništa nije izgubljeno. Likovi su delikatni i komplicirani, privlačni i zaigrani, tako bliski i odviše ljudski bez kostima i tereta godina. Autorica preradbe Maša Kink uspjela je u stilskoj jednostavnosti prevesti Čehovljeve junake u suvremenost dajući im svježinu i prirodnost koje me nanovo podsjetila zašto toliko volimo kazalište jer je na neki način i ogledalo nas samih.

- [1] Upotrijebila sam naslov Anatolija Kudrjavceva iz Slobodne Dalmacije (1975.) jer je njegova tadašnja kritika *Kralja Ubujca* beogradskoga Ateljea 212 značenjski i interpretacijski primjenjiva na sva zbivanja na sceni SNG-a Maribor u listopadu 2016. Predstava *Kralj Ubu* SNG-a Ljubljana u režiji Jermeja Lorencija osvojila je na Borštnikovim susretima Nagradu za ukupnu autorsku ideju, a Jernej Šugman nagrađen je za ulogu oca Ubua. Na 40. danima satire Šugman također osvaja nagradu za istu ulogu.
- [2] U Hrvatskoj zapažen po režijima *Tartuffea* u ZKM-u (2013.) i *Lulu* u zagrebačkome HNK-u (2015.)
- [3] Predstavu je nagradilo Društvo kazališnih kritičara i teatrologa Slovenije za najbolje uprizorenje u sezoni 2015/16. Liza Marija Grašič za ulogu Roze Bernd dobila je Nagradu za najbolju mladu glumicu.
- [4] Riječ je o studentskoj produkciji Čehovljeve *Tri sestre*, koja nije bila u natjecateljskom dijelu programa te je uvjerljivo najbolje festivalsko ostvarenje.